

HALACHIC AND HASHKAFIC ISSUES IN CONTEMPORARY SOCIETY

THREE WEEKS SERIES 174 - LOVE vs REJECTION OU ISRAEL CENTER - SUMMER 2020

A] AHAVAT RE'IM - THE TORAH MITZVA TO LOVE OTHERS

1. (יו) לֹא־תִשָּׂא אֶת־אָחִיךָ בְּלִבְבְּךָ הוֹכֵחַ וְתוֹכִיחַ אֶת־עַמִּיתְךָ וְלֹא־תִשָּׂא עָלָיו חֲטָאֵי: (יח) לֹא־תִקֹּם וְלֹא־תִטֹּר אֶת־בְּנֵי עַמֶּךָ וְאֶהְבֵּת לְרַעַךְ כַּמוֹד אָנִי ה'

ויקרא יט:יז,יח

Ahavat Re'im¹ appears in the Torah in a context of other mitzvot - Lo Tisna, Tochacha, Lo Tikom and Lo Titor.

2. ואהבת לרעך כמוך - אמר רבי עקיבא זה כלל גדול בתורה

רש"י שם

Rashi quotes Rabbi Akiva - Ahavat Re'im is a 'klal gadol baTorah'.

- What is the import of this mitzva being a 'klal', rather than a 'prat'?

3. אמר רבי עקיבא - זה כלל גדול בתורה. כלומר שהרבה מצוות שבתורה תלויין בכך. שהאוהב חבירו כנפשו לא יגנוב ממונו, ולא ינאף את אשתו, ולא יונהו בממונו, ולא בדברים, ולא יסיג גבולו, ולא יזיק לו בשום צד. וכן כמה מצוות אחרות תלויות בזה. ידוע הדבר לכל בן דעת!

ספר החינוך מצוה רמג

The Chinuch understands the concept of 'klal gadol' to mean that this mitzvah goes along with many other mitzvot bein adam lechavero. When a person fulfills (or breaks) other mitzvot, there is also a fulfillment (or breach) of Ahavat Re'im.

4. ותרחם לחברך כותך אנה ה'

תרגום אונקלוס שם

Targum Unkelos is a direct translation ...

5. ותרחמי לחברך דמן את סני לך לא תעביד ליה אנה ה'

תרגום יונתן בן עוזיאל שם

... but Targum Yonatan turns the mitzvah into a negative obligation

6. .... מכל מקום אמאי שינה לומר לו בלשון שלילה 'דעלך סני כו'?' דתרגום מלישנא דקרא כל"ל 'ותרחמיה לחברך כוותך' כתיב! וי"ל דמשמע ליה דקרא לא איירי אלא בכי האי גוונא בלא תעשה. דגביה לא תקום ולא תטור כתיב ועלה קאי ואהבת לרעך וגוי. שלא תעשה לו רעה מכל דסני לך כו'. אבל לגבי לעשות לו טובה לא קאמר ואהבת לרעך כמוך, כדאמרינן חייך קודמין לחיי אחיך. וכן מוכיחין דברי ת"י ....

מהרש"א ח"א שבת לא.

*The Maharsha explains that we learn this from the negative context of the mitzvah - connected with 'do not take revenge'. Thus the Torah obligation - mitzva chiyuvit - is **NOT TO** be inconsiderate, rude etc. Performing active deeds of kindness is a mitzvah kiyumit - ie a full mitzvah if you choose to do it, but without an obligation so to do.*

1. The mitzva of 'ahava' raises some difficult questions, including: - What is the connection with bearing a grudge and taking revenge? How could the Torah command love for another person? How can one love someone that they do not know, or do not like!? Who is included in the mitzva? Are there any people that we should NOT love? Why is the verb 'ahava' followed by 'le' when the correct Hebrew expression should be 'veahavta et'? Can one love another as much as oneself? Given a choice between one's life and the life of others, which comes first? What is the purpose of the addition 'ani Hashem' at the end of the verse?

7. שוב מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי. א"ל גיירני ע"מ שתלמדני כל התורה כולה כשאני עומד על רגל אחת! דחפו באמת הבנין שבידו. בא לפני הלל, גייריה. אמר לו - 'דעלך סני לחברך לא תעביד. זו היא כל התורה כולה ואיך פירושה הוא - זיל גמור!'

שבת לא.

Hillel reduced the essence of Judaism to not doing to others what you would not have done to you. He also describes this principle as 'the whole Torah', and the rest of the mitzvot as 'commentary'.

8. והמצוה הר"י: היא שצונו לאהוב קצתנו את קצתנו, כמו שנאהב עצמנו. ושתהיה חמלתי ואהבתי לאחי כחמלתי ואהבתי לעצמי בממונו ובגופו. וכל מה שיהיה ברשותו או ירצה אותו ארצה אני אותו. וכל מה שארצה לעצמי ארצה לו כמוהו. וכל מה שאשנא לעצמי או למי שידבק בי אשנא לו כמוהו. והוא אמרו יתעלה ואהבת לרעך כמוך

ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה רז

The Rambam in Sefer Hamitzvot describes the mitzvah in very practical terms - wanting for others what you want for yourself and what they want for themselves.

9. מצוה על כל אדם לאהוב את כל אחד ואחד מישראל כגופו שנאמר ואהבת לרעך כמוך. לפיכך צריך לספר בשבחו ולחוס על ממונו כאשר הוא חס על ממון עצמו ורוצה בכבוד עצמו. והמתכבד בקלון חבירו אין לו חלק לעולם הבא

רמב"ם הלכות דעות פרק ו הלכה ג

In the Yad, Rambam rules that one should treat every other Jew² as one would wish to be treated. The total inversion of this is to receive honor from the misfortune of others. A person who does this has no share in the World to Come!

10. והמצוה השלישית היא שצונו לאהבו יתעלה. וזה שנתבונן ונשכיל מצותיו ופעולותיו עד שנשיגהו ונתענג בהשגתו תכלית התענוג. וזאת היא האהבה המחוויבת.

ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה ג

In contrast, the mitzvah of Ahavat Hashem must involve actual emotion.

11. וכיצד היא האהבה הראויה? הוא שיאהב את ה' אהבה גדולה יתירה עזה מאוד, עד שתהא נפשו קשורה באהבת ה', ונמצא שוגה בה תמיד כאלו חולה חולי האהבה. שאין דעתו פנויה מאהבת אותה אשה והוא שוגה בה תמיד - בין בשבתו בין בקומו בין בשעה שהוא אוכל ושותה. יתר מזה תהיה אהבת ה' בלב אוהביו. שוגים בה תמיד, כמו שצונו בכל לבבך ובכל נפשך. והוא ששלמה אמר דרך משל כיחולת אהבה אני. וכל שיר השירים משל הוא לענין זה.

רמב"ם הלכות תשובה פרק י הלכה ג

In the Yad, the Rambam describes the emotion required for Ahavat Hashem - total lovesickness!

12. וטעם ואהבת לרעך כמוך - הפלגה, כי לא יקבל לב האדם שיאהב את חבירו כאהבתו את נפשו, ועוד שכבר בא רבי עקיבא ולמד חיך קודמין לחיי חבירך. אלא מנזות התורה שיאהב חבירו בכל ענין כאשר יאהב את נפשו בכל הטוב. ויתכן בעבור שלא אמר "ואהבת את רעך כמוך", והשוב אותם צמלת "לרעך"

רמב"ן ויקרא יט:ו

Ramban on Chumash proves that the verse cannot be read literally and raises the tricky issue of 'chayecha kodmin'. Surely, one's own life will always take precedence over another's! He answers that the expression 'veahavta le' is a special kind of love. It is NOT love of the essence of the other (which is 'veahavta et'). Rather, 'veahavta le' means showing loving deeds towards another person.

13. מצות עשה של דבריהם לבקר חולים, ולנחם אבלים, ולהוציא המת, ולהכניס הכלה, וללוות האורחים, ולהתעסק בכל צרכי הקבורה, לשאת על הכתף, ולילך לפניו ולספוד ולחפור ולקבור, וכן לשמח הכלה והחתן, ולסעדם בכל צרכיהם, ואלו הן גמילות חסדים שבגופו שאין להם שיעור, אע"פ שכל מצות אלו מדבריהם הרי הן בכלל ואהבת לרעך כמוך, כל הדברים שאותה רוצה שיעשו אותם לך אחרים, עשה אתה אותן לאחיק בתורה ובמצות

רמב"ם הלכות אבל פרק יד הלכה א

We saw above that the obligation of Ahavat Re'im is essentially negative - not to act towards others in a way that one would not want to be treated. There is however a kiyum of the Torah mitzvah by acting in any way which shows chesed to others. In addition, Chazal created new rabbinic obligations to do chesed in certain specific situations - eg hachnasat orchim, bikur cholim etc. These are rabbinic obligation which bring with them a Torah mitzva.

2. The Rambam does not include non-Jews in this mitzva.

B] VEHALACHTA BIDRACHAV - THE TORAH MITZVA TO EMULATE GOD

14. אַחֲרַי ה' אֶלְקֵיכֶם תִּלְכוּ וְאֶתֹן תִּירְאוּ וְאֶת־מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וּבְקִלְוֹ תִשְׁמְעוּ וְאֶתֹן תִּעֲבְדוּ וְבוֹ תִדְבְּקוּן

דברים יג

The Torah includes a mitzvah to be close to God and to 'stick to Him'.

15. ואמר רבי חמא ברבי חנינא, מאי דכתיב: (דברים יג) אחרי ה' אלהיכם תלכו? וכי אפשר לו לאדם להלך אחר שכינה? והלא כבר נאמר: (דברים ד) כי ה' אלהיך אש אוכלת הוא! אלא להלך אחר מדותיו של הקב"ה. מה הוא מלביש ערומים, דכתיב: (בראשית ג) ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם, אף אתה הלבש ערומים. הקב"ה ביקר חולים, דכתיב: (בראשית יח) וירא אליו ה' באלוני ממרא, אף אתה בקר חולים. הקב"ה נחם אבלים, דכתיב: (בראשית כה) ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלהים את יצחק בנו, אף אתה נחם אבלים. הקב"ה קבר מתים, דכתיב: (דברים לד) ויקבר אותנו בגיא, אף אתה קבור מתים

סוטה יד.

The Gemara asks how a person can become close to God, who is a 'burning fire'. The answer is to imitate Him in the way He acts towards us. This includes a midda of boundless, and undeserved love, towards others³.

C] HAYASHAR VEHATOV - THE META-MITZVA TO DO THE 'RIGHT THING'

16. וְעָשִׂיתָ הַיָּשָׁר וְהַטּוֹב בְּעֵינֵי ה' לְמַעַן יֵיטֵב לְךָ וְיָבֵאתָ וְיִרְשָׁתָּ אֶת־הָאָרֶץ הַטֹּבָה אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע ה' לְאַבְרָהָם

דברים ויח

There is also a mitzvah of acting 'Yashar Vetov' - doing the right thing because it makes sense, even if one could find a technical justification in halacha for doing what one honestly feels would be inappropriate.

- So it emerges that the mitzvah of doing chesed will depend on one's kavana. It could be Ahavat Re'im, if one does the chesed out of an underlying empathy for the person - hence 'ahava'. It could be Vehalachta Bidrachav, if one is attempting to become closer to God by emulating his love and giving to others. Or it could be VeAsita HaYashar VahaTov, if it is simply the 'right thing' to do. Indeed, it could be all three, or none at all!

D] THE MITZVA OF LO TISNA - A PSYCHOLOGICAL PREPARATION TO AHAVA

17. לֹא־תִשְׁנֵא אֶת־אָחִיךָ בְּלִבְבְּךָ הוֹכֵחַ תּוֹלִיחַ אֶת־עַמִּיתְךָ וְלֹא־תִשָּׂא עָלָיו חֲטָא

ויקרא יטז

In the verse prior to Ahavat Re'im, the Torah includes a prohibition of 'sina' - we may not have 'sina' for a brother.

18. לזה נתחכם הכתוב לסמוך לא תשנא עם תיבת אחיך - לומר כי השערת השנאה אשר יצוה ה' עליה היא הנרגשת בערך אחי. ושיעור זה כל שירחיקהו מלבו קצת הנה הוא יורד ממדרגת אחי, והרי הוא עובר משום לא תשנא

אור החיים שם

The Or Hachaim explains that once we do not consider another Jew as we would regard a sibling, there has been a breach of this mitzva. Clearly, we are not talking about hatred here but something far weaker, which is still prohibited.

19. וירא ה' כי־שנואה לאה ...

בראשית כט:לא

Leah was 'senua' by Ya'akov - not hated, but rejected.⁴

20. וישטם עשן את יעקב על־הברכה אשר ברכו אביו ויאמר עשן בלבו יקרבו ימל אבל אבי ואהרנה את יעקב אחי:

בראשית כ:מא

The word in Tanach for hatred is 'sitna'.⁵

3. See Devarim 4:37 which describes the love God has for the Jewish people. See also many places in Nach, including Nechemia 9:17 and Yishaya 54:10.

4. See also Devarim 21:16 concerning two wives - one loved and one rejected. See also Shmuel 2 13:16 on Amnon and Tamar, and Yishaya 1:14 on God's rejection (certainly not hatred) or our sacrifices.

5. See also Bereishit 26:21 on the hatred of the Pelishtim for Yitzhak.

21. .... והשנאה מתגזרת מאד מאד עד שיעמוד על חיי חזירו וזה מצוה צתורתנו הקדושה. שנאמר וישטם עשו את יעקב וגוי' ויאמר עשו זלזלו וגוי' ואלהגה את יעקב אחי. אבל אם הוא מודיע ומראה השנאה ומוציא מלבו אז נתכבז האש השנאה מזלזלו.

יד הקטנה פרק ז דעות הלכה ד

The Torah is concerned that the 'sina' will become 'sitma' - a deep-seated animosity which grows constantly and could even result in terrible violence c'v.

22. לא תשנא את אחיך בלבבך - צעזור שדרך השונאים לכסות את שנאתם זלזם ... הזכיר הכתוב צהווי: ואמר הוכח תוכיח את עמיתך - מלוא אחרת, ללמדו תוכחת מוסר. ולא תשא עליו חטא - שיהיה עליך אשם כאשר יחטא ולא תוכחת אותו. ... שלא תקבל אתה עונש בחטא שלו .... והנכון צעיני כי הוכח תוכיח, כמו והוכיח אברהם את אבימלך (בראשית כא:כה). ויאמר הכתוב אל תשנא את אחיך זלזלך - צעזורתו לך שלא כרונך. אבל תוכיחנו - 'מדוע ככה עשית עמדי' ולא תשא עליו חטא - לכסות שנאתו זלזך ולא תגיד לו. כי צהוכיח אותו יתנלל לך או ישוב ויתודה על חטאו ותכפר לו

רמב"ן ויקרא יט:יז-יח

The Ramban gives two explanations to the verses: (i) The prohibition of sina includes open rejection, as well as hidden, and the verse speaks of the standard case of rejecting 'in one's mind'. The next mitzva of tochacha is therefore unrelated to lo tisna, and is the standard mitzva of giving tochacha as mussar; (ii) The prohibition of sina is only in the mind - when a person keeps it inside them. Rather, a person should give tochacha - in the sense of confronting the other person and dealing with the issue out in the open. In this explanation, the mitzvot of lo tisna and tochacha are closely connected.

23. לא תשנא את אחיך בלבבך - אם גמלך רעה לא תתראה לפניו כאוהב - צפוי שלום את רעו ידבר וצקרבו ישים ארצו. לא טוב הדבר אשר אתה עושה. אל תשנאו זלזך אלא הוכיח תוכיחו על מה שעשה, ומתוך כך יהיה שלום

רשב"ם שם

The Rashbam states specifically that a person must not pretend to be a friend but secretly hate another person. The Torah insists that we deal with issues openly.

24. המצוה הש"ב - היא שהזהירו משנא קצתנו לקצתנו והוא אמרו לא תשנא את אחיך בלבבך. ולשון ספרא - לא אמרתי אלא שנאה שהיא בלב. אמנם כשהראה לו השנאה והודיע שהוא שונא אינו עובר על זה הלאו. אבל הוא עובר על לא תקום ולא תטור ועובר על עשה גם כן והוא אמרו ואהבת לרעך כמוך. אבל שנאת הלב הוא חטא יותר חזק מן הכל

ספר המצוות לרמב"ם מצות לא תעשה ש

The Rambam goes so far as to say that the prohibition of Lo Tisna is only if a person rejects in their heart. But if they express their dislike publicly, and aggressively confront the person openly, that is not the prohibition of Lo Tisna at all! Such behavior is of course totally prohibited, but under other mitzvot - such as ve'ahavta lere'echa kemocha.

25. ה: כל השונא אחד מישראל בלבו עובר בלא תעשה שנאמר לא תשנא את אחיך בלבבך, ואין לוקין על לאו זה לפי שאין בו מעשה, ולא הזהירה תורה אלא על שנאה שבלב, אבל המכה את חברו והמחרפו אע"פ שאינו רשאי אינו עובר משום לא תשנא.

ו: כשיחטא איש לאיש לא ישטמנו וישתוק כמו שנאמר ברשעים ולא דבר אבשלום את אמנון מאומה למרע ועד טוב כי שנא אבשלום את אמנון, אלא מצוה עליו להודיעו ולומר לו למה עשית לי כך וכך ולמה חטאת לי בדבר פלוני, שנאמר הוכח תוכיח את עמיתך, ואם חזר ובקש ממנו למחול לו צריך למחול, ולא יהא המוחל אכזרי שנאמר ויתפלל אברהם אל האלהים

רמב"ם הלכות דעות פרק ו הלכה ה, ו

The Rambam rules this halacha in the Mishne Torah, where he states that, even if a person hits and insults someone else, such behavior does not come under the prohibition of Lo Tisna. In the next halacha, the Rambam deals with the obligation of someone who feels hurt to give tochacha - i.e. confront the other person with his grievance and deal with it.

26. השונה אחד מישראל זלזלו עובר זלז"ת שנאמר לא תשנא את אחיך זלזלך. והמכה את חזירו והמחרפו אינו עובר זלזלו זה.

משנה ברורה סימן קנו ס"ק ד

Whilst there are other interpretation in the Rishonim of the issur of Lo Tisna, the Mishna Berura rules the approach set out above as the final halacha - this particular prohibition concerns the way we view others in our hearts and minds.

E] THE BALANCING OBLIGATION OF SINA - A MITZVA TO REJECT OTHERS?

27. שלשה הקדוש ברוך הוא שונאן ... והרואה דבר ערוה בחבירו ומעיד בו יחיד. כי הא דטוביה חטא ואתא זיגוד לחודיה ואסהיד ביה קמיה דרב פפא. נגדיה לזיגוד. אמר ליה: טוביה חטא וזיגוד מינגד?! אמר ליה: אין, דכתיב (דברים יט:טו) לֹא יִקוּם יְד אֶחָד בְּאִישׁ. ואת לחודך אסהדת ביה - שם רע בעלמא קא מפקת ביה. אמר רבי שמואל בר רב יצחק אמר רב: מותר לשנאתו. שנאמר (שמות כג:ה) כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שֹׂנְאֶךָ רֹבֵץ תַּחַת מִשְׁאֹו. מאי שונא? ... דחזיא ביה איהו דבר ערוה. רב נחמן בר יצחק אמר: מצוה לשנאתו, שנאמר (משלי ח:יג) יִרְאֶת ה' שְׂנֵאתָ רָע

פסחים קיג:

If one sees another person involved in a halachic prohibition (eg stealing), he may not come forward to report this alone as a single witness. In fact, this would be prohibited as pure lashon hara, since two witnesses are needed to punish the wrongdoer. However, it is permitted, and even a mitzva, to feel 'sina' for the wrongdoer.

28. השונא שנאמר בתורה הוא מישראל, לא מאומות העולם. והיאך יהיה לישראל שונא מישראל? והכתוב אומר לֹא תִשְׂנֵא אֶת-אֶחִיךָ בְּלִבְבְּךָ! אמרו חכמים - כגון שראהו לבדו שעבר עבירה והתרה בו ולא חזר, הרי זה מצוה לשנאו עד שיעשה תשובה ויחזור מרשעו

רמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק יג הלכה יד

The Rambam rules this in halacha. It is a mitzva to reject a rasha - meaning someone who has knowingly and willingly acted in a way which is prohibited by the Torah, and has not yet done teshuva. Who is a rasha?

29. כִּי יִהְיֶה רִיב בֵּין אַנְשִׁים וְנָגְשׁוּ אֶל הַמְשַׁפֵּט וְשֹׁפְטוֹם וְהִצְדִּיקוּ אֶת הַצְדִּיק וְהִרְשִׁיעוּ אֶת הַרְשָׁע: ... אַרְבָּעִים יָכֵנוּ לֹא יִסִּיף פֶּן יִסִּיף לְהַפְתּוֹ עַל אֶלֶה מִכָּה רַבָּה וְנִקְלָה אֶחִיךָ לְעִינֶיךָ: (רש"י - כל היום קוראו רשע ומשלקה קראו אחיך)

דברים כה:אג

The Torah labels any person who has knowingly and willing done an aveira as a 'rasha'. However, once they have received their punishment, they are again called 'achicha'. Thus, when they are not considered 'achicha' they are not included in the category of people whom it is forbidden to reject - לא תשנא את אחיך בלבבך -

30. וכאשר יהיו קיימים לאדם כל היסודות הללו ואמונתו בהם אמתית, הרי הוא נכנס בכלל ישראל, וחובה לאהבו ולחמול עליו וכל מה שצוה ה' אותנו זה על זה מן האהבה והאחווה, ואפילו עשה מה שיכול להיות מן העבירות מחמת תאוותו והתגברות יצרו הרע

פירוש המשנה לרמב"ם מסכת סנהדרין פרק י

Yet the Rambam clearly states that as long as a Jew is committed to the 13 principles of emuna, it is a mitzva to love them even if they do aveirot! How can there be a mitzva to love a person whom one is also required to reject!?

31. כִּי תִרְאֶה חֲמוֹר שֹׂנְאֶךָ רֹבֵץ תַּחַת מִשְׁאֹו וְחָד לְתֵ מַעֲזֵב לוֹ עֲזֹב תַּעֲזֹב עִמּוֹ

שמות כג:ה

If a person sees the animal of a 'sone' - whom he rejects - collapsing under a load, he must help to unload the animal.

32. תֵּא שִׁמְעֵ: אוֹהֵב לְפָרוֹק וְשׁוֹנֵא לְטַעוֹן - מִצְוָה בְּשׁוֹנֵא כְּדֵי לְכוּף אֶת יִצְרוֹ

בבא מציעא לב:

Unloading an animal is a greater mitzva than helping to load it, since there is also an accompanying mitzva of 'tzar ba'alei chayim'. Nevertheless, Chazal teach that, if there is a choice between loading the donkey of a 'sone' or unloading the donkey of an 'ohev', one should help the sone in order to overcome the yetzer hara to hate them

33. שִׂרְאָה בּו דְּבַר עֲרוּהָ - וְאִם תִּאֲמַר דְּבַחְלוּ מִלֵּאוֹת (צ"מ ל:ג) אֲמַרִּינן 'אוֹהֵב לְפָרוֹק וְשׁוֹנֵא לְטַעוֹן מִלֵּוָה בְּשׁוֹנֵא כְּדֵי לְכוּף אֶת יִצְרוֹ'. וְהִשְׁתַּח מֵה כְּפִיית יֵר שִׁיךְ כִּיּוֹן דְּמִלֵּוָה לְשִׁנְאוֹת! וְי"ל כִּיּוֹן שְׂכוּא שׁוֹנֵאוֹ גַם חֲבִירוֹ שׁוֹנֵא אוֹתוֹ, דְּכִתִּיב (משלי כז:ט) בְּיָמִים הַפְּעִיִּים לְפָנֶיךָ כִּי לֹבֵד-הָאֵלֶם לְאֵלֶם. וְזֶחִין מִתּוֹךְ כֵּךְ לִידֵי שִׁנְאוֹת גְּמוּרָה, וְשִׁיךְ כְּפִיית יֵר.

תוספות פסחים קיג:

Tosafot explain that the verse dealing with loading a donkey is indeed talking about a rasha, and one is indeed obligated to reject them. However, since one has sina towards them, (albeit righteous sina with the Torah's permission), they will hate you back personally, without permission. As a result of that, you may be tempted to hate them back in turn with what Tosafot call a 'total sina' i.e. a personal hatred. This is the yetzer hara that one must fight.

• It is clear then that there are two types of rejection: (1) Ideological rejection, which can co-exist with love towards the person. This is the type of rejection we must show toward those who willfully act wrongly, and show no interest in changing their actions. (2) Personal rejection, which means rejection of the individual. There is virtually no room for such a feeling in Judaism. We must help the enemy to unload his animal, to teach ourselves that though we have a passionate dislike of his actions, we can never hate him personally.

34. פירוש דבריהם גילה לי גאון ישראל וקדושו מרן הראי"ה קוק זצ"ל לפני עשרים שנה. כי התורה לא התירה גם כלפי עובר עבירה את האיסור של לא תשנא את אחיך בלבבך, ולא פטרה אותנו ממצות ואהבת לרעך כמוך גם כלפיו. אלא שהתורה צותה לשנוא אותו על העבירה, ובמסגרת העבירה מצוה לשנוא אותו, אבל לא יותר מזה! ולא הותרו אצלו מצוות העשה של ואהבת והל'ת של לא תשנא. כי באופן אישי הוא חייב לאהוב כמוהו גם אותו.

רב שלמה גורן - אור המזרח - א"א - 1954

Rav Kook expressed this idea precisely - reject the Sin and love the Sinner!

35. וגם המקורבים אליו והוכיחם ולא שבו מעונותיהם, שמצוה לשנאותם, מצוה לאהבם ג"כ ושתיהן הן אמת! שנהא מצד הרע שבהם, ואהבה מצד בח' הטוב הגנוז שבהם שהוא ניצוץ אלקות שבתוכם המחיה נפשם האלקית

ספר התניא - חלק ראשון - פרק לב

The Ba'al Hatanya teaches similarly - reject the negative within people and love the positive spark within each person.

36. והענין דנתבאר בשירת האזינו עה"פ האור תמים פעלו וגו' לדיק וישר הוא. דשנא 'ישר' הוא נאמר להלדיק דין הקדוש צרוך הוא צחרצן בית שני... . ופירשנו שכוין לדיקים וחסידים ועמלי תורה. אך לא היו ישרים צהליכות עולמם. ע"כ מפני שנאת חנם שצלבם זה את זה - חשדו את מי שראו שנוכח שלא כדעתם ציראת ה' שהוא לדוקי ואפיקורס. וצא עי"ז לידי שפיכות דמים בדרך הפלגה ולכל הרעות שבעולם עד שחזר הצית. ועי"ז היה לדוק הדין. שהקצ"ה ישר הוא ואינו סובל לדיקים כאלו, אלא באופן שהולכים בדרך הישר גם צהליכות עולם ולא בעקמימות, אף על גב שהוא לשם שמים, דזה גורם חרצן צבריאה והריסות ישוץ הארץ.

העמק דבר בראשית פתיחה

The Netziv famously expresses this in his explanation of sinat chinam - PERSONAL rejection - which leads to churban!

37. וצהגרות מיימוניות פ"ו מהלכות דעות כתב, דאין רשאין לשנאותו אלא אחר שאינו מקבל תוכחה. וצסוף ספר אהבת חסד, כתב צשם הגר"י מולין, דמלוה לאהוב את הרשעים מהאי טעמא. והציח כן מתשובת מהר"ם מלובלין כי אללנו הוא קדם תוכחה, שאין אנו יודעים להוכיח, ודיינין להו כאנוסים

חזון איש יורה דעה סימן ב' סכ"ח

The Chazon Ish ruled that, since we are no longer able to give proper tochacha, we cannot treat any person as a rasha - maybe they would have done teshuva if only we could have given them proper tochacha!

38. כל השנאות כולן וחומרי דיניהן הנם נאמרים רק במי שברי לנו שקיימנו בו מצוות תוכחה. וכאשר אין לנו בדור הזה ולא בכמה דורות שלפנינו, על פי עדות רבי עקיבא, מי שידוע להוכיח. על כן נפל פותא בבירא (עי' רש"י שבת סו). וכל ההלכות הנוטות לרוגז ושנאת אחים, נעשות הן כפרשת בן סורר ומורה עיר הנדחת ובית המנוגע, למ"ד לא היו ולא עתידין להיות, ונכתבו משום דרוש וקבל שר.

אגרות ראיה, סוף אגרת רס"ו

Rav Kook teaches the same idea. The mitzva of 'sina' towards others is today irrelevant as a practical halacha. It may however help us to learn the importance of maintaining our behavioral values, whilst never judging others personally.

39. לכן אסור לשנוא איש כזה רק מי שהוא בעצמו סר מרע וצדיק תמים בדרכיו. אבל קשה למצוא כמותו ....

משך חכמה דברים פרק כב

The Meshech Chochma writes that only someone on a very elevated level could ever fulfil these halachot of sina towards others. Who can find such a person today?

Certainly, a non-observant Jew could hardly ever be classified as a rasha in terms of their actions⁶. It therefore emerges (i) that very few people today are reshaim and (ii) even those few who may be reshaim must never be hated personally. It follows from the above that a person is allowed to feel passionate dislike for the lifestyle of a rasha but not to hate them personally. However, when dealing with someone to whom the prohibition of Lo Tisna does apply, it is clear that there is no justification for feeling a passionate dislike even for their lifestyle or actions, since they are not a rasha.

6. Whether unintentional non-belief in the 13 Ikarim will classify someone as a heretic is a matter of dispute which we have looked at previously and will hopefully come back to in future shiurim.